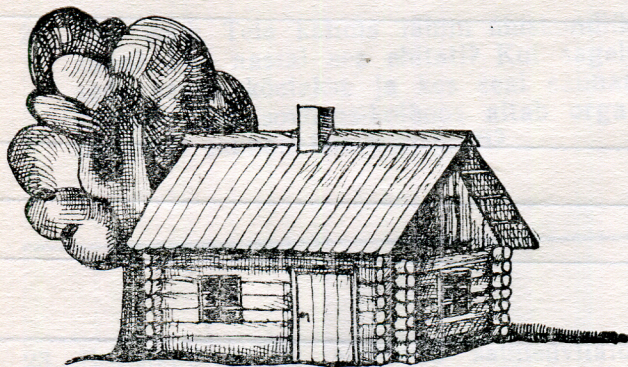

Nr. _____

Rajoon _____

Külanõukogu _____

Kolhoos _____

Sovhoos _____

Küla/maa-asula _____

End. kihelkond _____

End. vald _____

Saabumise kuupäev _____
(täidetakse muuseumis)

Küsimusleht nr. 146

Saun ja vihtlemine tänapäeval

Andmete koguja _____

(nimi, vanus, elukutse, elukoht; kas on muuseumi korrespondent)

Kui andmeid kogub kooliõpilane, siis märkida vanus ja klass _____

Kooli nimi _____

Juhendava õpetaja nimi _____

Etnograafiamuuseumi üheks tööülesandeks on materjali kogumine meie töötajate kaasaegse olme kohta. Siin püüame fikseerida neid nähtusi, mis esijoonel seoses sotsialistliku suurtootmise ja sotsialistliku elulaadiga järjest kiirenevas tempos käibelt kaovad. Samas aga ilmub nõukogude töötajate olmesse üha uusi jooni, mis annavadki ilme meie igapäevasele argielule ja pidupäevadelegi. Seda vana ja uue vaheldumist me sageli ei oska tähele panna, reeglina muutub uus väga ruttu harjumuspäraseks, vana aga lihtsalt ununeb. Üheks huvitavaks valdkonnaks meie rahvakultuuris on saun ja temaga seotud rahvapärased arvamused. Saunas on ikka pestud ja viheldud. Kuid omal ajal oli saunal oluline koht rahva uskumustes ja kommetes. Tänapäeval on mõnigi endisaegne joon jäänud püsima. Lisandunud on aga sauna lõbustuslik-ajaviiteline osa. Maale on rajatud rohkesti ühiskondlikke saunasid, puudu ei ole ka asutuste saunadest või individuaalsetest saunuvilatest. Küllap neid leidub Telegi ümbruskonnas. Käesoleva küsimuslehe abil püüame saada materjali selle kohta, milline osa on saunaskäimisel meie maa-töötajate kaasaegses olmes ja milline see saun ise on.

Küsimustele vastamisel peame silmas seda, et tänapäeval leidub maal mitut liiki saunu. Kõige tavalisem on üksikperele kuuluv saun, mis asub elamu läheduses. Edasi on rajatud maa-asulatesse, tootmiskeskuste juurde jne. suuremaid ühiskondlikke saunu. Nende kütmine-korrashoid on vastava tootmisettevõtte mure. Peale selle on jõgede ja järvede äärde ehitatud tootmis-kollektiividele kuuluvaid saunasid, mida regulaarselt ei kasutata. Ja lõpuks on siin ja seal ka üksikperede saunuvilaid peamiselt puhkuse veetmiseks. Vastamisel olge kõige konkreetsem just meie tavaliste üksikperedele kuuluvate saunade osas. Ühiskondlike saunade ja saunuvilate kohta andke vaid nõutud üldandmed.

1. Mitu peret elab Teie külas, maa-asulas? _____

2. Mitmel neist on oma saun? _____

3. Millal need saunad on ehitatud? _____

enne 1945. a. _____

1945.—1965. a. _____

peale 1965. a. _____

4. Kui sageli köetakse Teie kodukohas sauna, millisel nädalapäeval seda tehakse? _____

5. Kui peres on saun, kas siis selles saunas käivad ka naaberpered? Kuidas sel puhul on korraldatud saunakütmine, saunaskäimise järjekord? _____

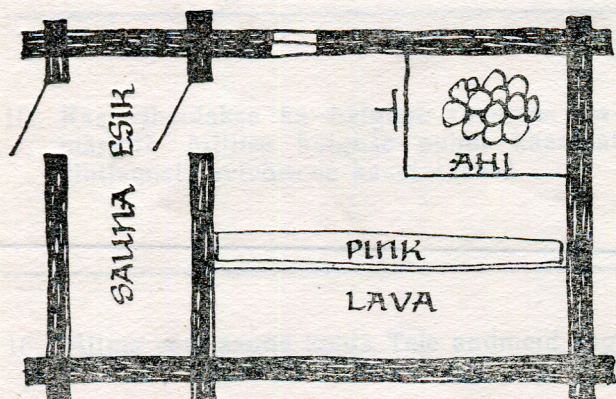
6. Milliste pühade eel köetakse erakorraliselt sauna (näit. jaanilaupäeval, oktoobripühade eelpäeval jne.)? _____

7. Mis puhul veel köetakse sauna (näit. erakorraliselt haiguste ravimiseks, peale mõnda tööd, reisilt tulles, külalistele jne.)? _____

8. Kui peres sauna ei ole, kus ja kui sageli siis saunas käiakse? Millised kohustused kaasnevad saunas käimisega? _____

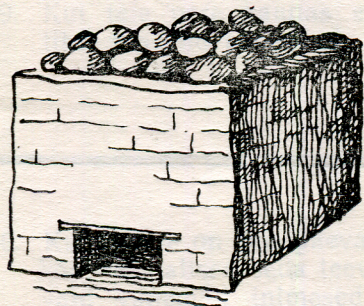
9. Kui teie pere saunas ei käi, kus ja kui tihti siis end pestakse?	
10. Kui üldine on tänapäeval vihtlemine? Kas kõik saunalised seda teevad? Või vihtlevad vaid vanemad inimesed? Mehed? Millal hakatakse lapsi vihtlemisega harjutama?	
11. Kui üldine on Teie kandis vihtade tegemine? Kas Teie kodus tehakse vihad ise või ostetakse?	
12. Mis kuul tavaliselt vihtu tehakse? Kes neid teevad (mehed, naised)?	
13. Kui palju vihtu tehakse keskmiselt pere peale talve jaoks valmis? Kus vihtu kuivatatakse, hoitakse?	

NÄIDIS

Pere nimi (vald, küla, talu)	Sauna ehitamise aeg	Sein	Nurk	Põrand	Lagi
		ümarpalk		saunal	saunal
		tahutud palk		esikul	esikul
		rist	puias		
Soo		X			
		I			
		X			
		I			
	1948			palk	
				paas	
				palk	
					paas

Joonistage skemaatiliselt saunaahi. Eeskuju võtke joonis-
test küsimuslehe tagaküljel!

Ahju materjal

Kas saun on
suitsusaun või
korstnaga?

Kus soojenda-
takse saunavesi?

tellis

suitsusaun

elamu kõõgis

14. Kas peale kaseviha kasutatakse ka mõnest teisest puust vihta (kadakas, tamm)?

15. Kas viheldakse ka haiguse ravimise eesmärgil? Millise haiguse puhul kaasajal vihtlemist ravivõttena kasutatakse?

16. Mitme pere sauna kohta Teie andmeid kogusite? _____

17. Mitmel Teie poolt uuritud saunal on seinad ümarpalgist _____, tahutud palgist _____

18. Seinapalgid on ristatud kahel viisil. Ristnurga puhul ulatuvad palgiotsad seinä tasapinnast välja, puhasnurga puhul on palgiotsad seinaga samal tasapinnal. Mitmel Teie poolt uuritud saunal on ristnurk _____, mitmel puhasnurk _____

19. Mitmel Teie poolt uuritud saunal on katuse kattematerjaliks laast _____, laud _____, sindel _____, roog _____, õlg _____, eterniit _____

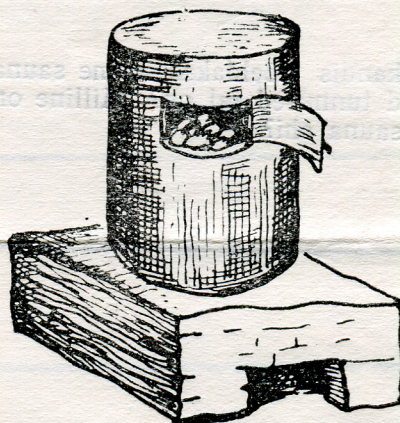
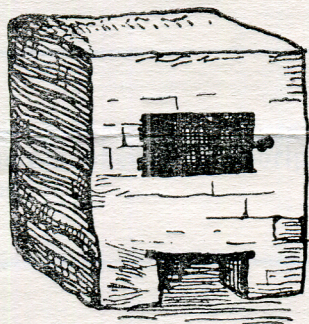
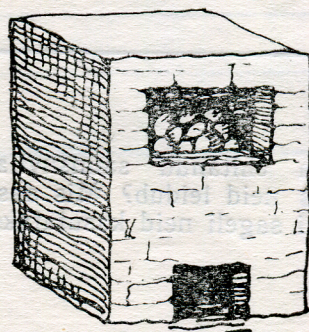
20. Mitmel Teie poolt uuritud saunal on ahi korstnata (suitsusaun) _____, mitmel korstnaga _____

21. Kus Teie poolt uuritud saunal soojendatakse saunavesi sauna esikus müüritud katlas _____, sauna esikus oleval pliidil _____, veepaagis _____, elamu köögis _____. Kus veel? _____

22. Kus asub Teie kandis lähim ühiskondlik saun? Mis aastal see ehitati? Kui sageli seda sauna köetakse ja kes seal saunas käivad? Kas sovhoos-kolhoos aitab organiseerida saunalistele transporti?

23. Erasisikud on ka ehitanud saunsuvilaid. Kas Teie kandis neid leidub? Mis aastal nad ehitati? Kui sageli neid kasutatakse? Milleks?

24. Mida Teie kandis mõeldakse soome sauna all? Millised tunnused tal on? Milline on nn. soome sauna ahi?

KOOSTAJA T. HABICHT